Wat is een tanka?

Een tanka is een kortgedicht. Het bestaat uit twee strofen:
de bovenstrofe en de onderstrofe.
De bovenstrofe bevat een zintuiglijke waarneming,
uitgedrukt zonder rijm of metriek maar wel in drie lijnen
die bestaan uit telkens vijf, zeven, en weer vijf lettergrepen.
De onderstrofe geeft die zintuiglijke waarneming een
betekenis in twee lijnen van telkens zeven lettergrepen.

Deze Japanse dichtvorm gaat terug tot in de 6°, 7° eeuw,
en werd tot in de 14° eeuw beoefend, zowel aan
het keizerlijk hof als in de kleinste dorpen.
Na 1880 kende de tanka in Japan een heropleving.
Tot op vandaag wordt er een massa periodieken met
tanka's uitgegeven. Tanka's maken is in Japan
een volkskunst geworden.

De tanka is in dit boekje een uitnodiging om even
uit te stijgen boven de dagelijkse beslommeringen
en zich te wagen aan innerlijke stilte: even rusten
in de binnenkamer van de geest. Dat wordt misschien
een stukje meditatie. Elke tanka is gevolgd door
een paar gedachten die daartoe kunnen helpen.

Les mots s'amusent dans ma tête de poète

In die kleine kop van mij
spelen woorden met elkaar.
In klanken en begrippen
zo rakelings dooreen.
Hier en daar een botsing
en een vonk
een nieuw geluid
en dan weer stilte
als ingehouden adem.

Woorden zijn als kabouters.
Zij bestaan, maar niet echt.
Zij zijn bezig, heel de dag,
en 's nachts, als 't donker is
nog meer.

Zij wenen en schateren
met mij mee.
Want woorden kunnen gek doen
en heel serieus.
Dan maken zij een krulletje,
gelijk een vraagteken.
Woorden kunnen lastig doen
tot je ze hebt neergeschreven.

Inkt geworden
komen zij tot rust.
Zij strekken zich uit
op het papier
als om nooit meer weg te gaan.
Zij lijken wel begraven
dood-gelijk

tot iemand ze wakker maakt
al lezend, ze doet leven.

Zo zijn deze woorden nu
als ter aarde, nee, ter wereld besteld.
Hun lot hangt nu verder af
alleen van jou, mijn lieve lezer.

Elke bladzijde begint met een tanka,
een oeroude dichtvorm uit het Japan
van de tiende eeuw,
gevolgd door een klein beetje duiding
net genoeg, zodat bij jou
de stilte gaat spreken.

Manu Verhulst